

Zhytomyr Ivan Franko State University
Journal.

Philological Sciences. Vol. 1 (92)

Вісник Житомирського державного
університету імені Івана Франка.
Філологічні науки. Вип. 1 (92)

ISSN (Print): 2663-7642

ISSN (Online): 2707-4463

УДК 821.161.2.091

DOI 10.35433/philology.1 (92).2020.51-59

ОСОБЛИВОСТІ МЕТАФОРИ В ОПОВІДАННЯХ ГРИГОРА ТЮТЮННИКА

М. В. Франчук*

У статті розглянуто особливості метафори в оповіданнях Григора Тютюнника з огляду на риси індивідуального стилю письменника. Попри великий інтерес учених до творчості цього автора, мало праць розглядають питання метафорики в його творах. Зокрема, варто проаналізувати, які прозаїк використовує метафори і як це формує його письменницьку індивідуальність. Матеріалом дослідження стали твори Гр. Тютюнника малих форм – оповідання, новели, образки, написані в період із кінця 60-х років ХХ століття й до передчасної трагічної смерті автора. Це допомогло подивитися на те, як еволюціонує метафора в його творчості, набираючи все більше специфічних рис. Як методи дослідження використано формальний метод, метод класифікації та індукції. Підґрунтям для дослідження слугували сучасні теорії метафори та класифікація її за семантикою. Спостереження над мовною образністю творів Гр. Тютюнника дало змогу зібрати багатий фактичний матеріал, що стало основою для означення її класифікації видів метафори та виявлення її функції. Зокрема, з'ясовано, що більшість метафор в оповіданнях видатного українського прозаїка – це антропометафори, ефект олюднення стосується і явищ природи, і предметного світу, й емоційної сфери людини. А от зоометафори та ботанометафори трапляються не так часто. Це стосується й опредмечення, а також художньої синестезії. Новаторство письменника полягає у творенні авторських образних висловів, у сполучанні різних видів метафори з іншими тропами, у використанні незвичних, свіжих метафоричних висловів. Саме це формує неординарний і неповторний індивідуальний стиль Григора Тютюнника, який вирізняє його спадщину з-поміж інших українських прозаїків.

Питання особливостей метафори у творчості письменника все ще потребує подальшого вивчення, зокрема щодо розгляду цих образних висловів у повістях і романах автора.

Ключові слова: метафора, види метафори, уособлення, персоніфікація, антропометафора, зоометафора, ботанометафора, оживлення, художня синестезія, індивідуальний стиль.

* кандидат філологічних наук, доцент
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)
shevchuk2004@ukr.net
ORCID: 0000-0003-1066-3804

THE SPECIFICITIES OF METAPHOR IN THE STORIES OF HRYHIR TIUTIUNNYK

Franchuk M. V.

The article deals with the peculiarities of the metaphor in Hryhir Tiutiunnyk's stories in view of the writer's individual style. Despite the great interest of scholars to the writer's works, few papers address metaphor in his works. In particular, it is worth considering what types of metaphors the prose writer uses and how it shapes writer's personality. Tiutiunnyk's works of small forms, stories, short stories, icon pendants written over a period from the late 60's of the twentieth century till the writer's untimely tragic death were analyzed. This helped to see how the metaphor was evolving in his works acquiring more and more specific features. Formal and classification methods and a method of induction were used as research tools. Modern theories of metaphor and classification of metaphor by semantics were used as the foundation for research. Analysis of the linguistic imagery of Tiutiunnyk's works allowed to collect rich factual materials, on the basis of which types and functions of metaphor were defined and classified. Apparently, most of the metaphors in the famous Ukrainian novelist's stories were anthropometaphors. The humanization effect applies to phenomena of nature, the objective world, and the emotions of humans. Yet, zoometaphors and botanometaphors are not so common. This concerns both objectification and artistic synesthesia. The writer's innovativeness includes the use of figurative expressions, combinations of different types of metaphor with other tropes, and unusual, fresh metaphorical expressions. This is what shapes the extraordinary and unique style of Hryhir Tiutiunnyk, which distinguishes his legacy from that of other Ukrainian prose writers.

The specificities of metaphor in the writer's works still need further study, in particular, figurative expressions in the writer's novels and stories need to be researched.

Keywords: *metaphor, types of metaphor, personification, anthropometaphor, zoometaphor, botanometaphor, revival, artistic synesthesia, individual style.*

Постановка проблеми. Творчість одного з чільних представників української малої прози ХХ століття Григора Тютюнника завжди привертала увагу критиків і літературознавців. Тонкий психолог, пристрасний знавець людської душі, великий гуманіст і майстер художнього слова став не тільки символом доби шістдесятництва, а й новатором у жанрі оповідання та психологічної новели. У короткі й, на перший погляд, дуже прості за структурою твори він зумів умістити надзвичайно емоційно насичені історії людських доль, які досі не можуть нікого лишити байдужим. Точність психологічних характеристик, влучність художніх деталей, драматизм життєвих ситуацій автор доповнював великою любов'ю до людини та співпереживанням до її непростого буття в складних соціальних обставинах. Твори Григора Тютюнника стали також справжнім документом трагічної української

історії ХХ століття, воєнного й повоєнного часів, документом не абстрактним, а наповненим живими оповідями про його сучасників. При цьому вражає надзвичайна майстерність письменника в доборі слів та образів, у вибудовуванні художнього світу, наповненого почуттями, думками й порухами душ.

Спадщину видатного митця вивчали Л. Мороз, О. Неживий, Н. Зборовська, І. Дзюба, В. Дончик, І. Захарчук, Г. Клочек та інші вчені, однак більшість розвідок присвячено психологізму його прози, жанровій атрибуції, морально-етичній проблематиці творчості тощо. Власне, індивідуальний стиль письменника в ракурсі мовної образності, зокрема особливості використання ним метафори, стали предметом декількох досліджень із великого списку праць, присвячених видатному письменникові.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Метафора в текстах Григора Тютюнника стала предметом

вивчення в працях В. Калашника [4], Л. Демченко [2], О. Турчак [7]. Зокрема, у статті "Метафоризація творів Григора Тютюнника" [7] О. Турчак вивчає метафору як спосіб індивідуалізації творів, зокрема в мовознавчому аспекті, через розгляд найбільш характерних для письменника лексем, які стали основою для творення метафор. Загалом більшість праць, присвячених метафорі в Гр. Тютюнника, – це дослідження саме мовознавчого плану. Тому нам видається доволі актуальним питання розгляду метафори в оповіданнях письменника в аспекті літературознавчому, це проблема художньої своєрідності образної системи й використання метафори та її видів.

Мета статті. Метою нашого дослідження є вивчення особливостей метафорики у творах виданого майстра українського слова ХХ століття, а також ми хочемо дослідити новаторство письменника у творенні оригінальних метафор, які стали основою його індивідуального стилю. Мета статті визначає її завдання: вивчити метафору та її види в оповіданнях Гр. Тютюнника в контексті сучасної теорії метафори та її класифікації, означити особливості метафори в прозі письменника, окреслити риси індивідуального стилю автора з огляду на специфіку метафори. Матеріалом для нашого дослідження стали оповідання та новели Григора Тютюнника, уміщені в збірку «Облога» (2004 р.).

Виклад основного матеріалу. Характерною особливістю засобів образності в оповіданнях Григора Тютюнника є те, що він широко використовує різні види метафори, які в основному, слугують для передачі психічного стану персонажа. Здебільшого ми бачимо антропоморфізацію природних явищ, які ніби відгукуються на події у творі. Тут спостерігаємо глибоке

закорінення автора у фольклорно-міфологічні джерела, а також опертя на традиції української літератури, починаючи від "Слова о полку Ігоревім". Природа у творах письменника набуває людських рис, що дає змогу зробити пейзаж не тільки тлом для розгортання подій, але і їх безпосереднім учасником. Деревя, ріка, хмари, сонце та місяць, одухотворені й живі, відгукуються на емоційний стан героя, стають камертоном його почувань і прагнень. Ця функція метафори олюднення також цілком у традиції класичної української літератури, починаючи від Г. Квітки-Основ'яненка, але письменник зумів створити індивідуально-авторські образи природи, що гармонійно відтіняє й увиразнює душевні переживання персонажа, зокрема й ліричного героя, у якого багато спільного біографічного з Гр. Тютюнником.

Почнемо з того, що дослідники "мовно-стилістичних особливостей художніх текстів зауважують, що упродовж останніх двох десятиріч у світовій лінгвістиці загалом і в україністиці зокрема з'явилася численна кількість наукових студій, які демонструють неабиякий інтерес учених щодо метафоричного феномену. Наявні класифікації охоплюються семантичними та структурно-граматичними критеріями" [3: 224]. Зауважимо, що теорія метафори та проблема її класифікації не є предметом нашого дослідження, тому розглядати підходи до її класифікації в сучасній філології не будемо. Натомість для нашої розвідки ми використали для означення видів метафор в оповіданнях Григора Тютюнника поділ метафор за семантикою, яку запропонував А. Ткаченко, слушно вказавши, що в термінологічному окресленні явища немає досі чіткості й послідовності [5: 252]. Учений пропонує для окреслення видів метафори такі поняття, як

семіметафора (напівметафора, за І. Качуровським), яку ми часто вживаємо на розмовному рівні, оживлення (антропометафора, зоометафора, ботанометафора), яке часто називають ще персоніфікація, прозопопея, уособлення, без чіткості розмежування змісту понять, а також опредмечення (оречевлення) [5: 251–252]. Це загальна класифікація, вона має ще певну кількість розгалужень, більш конкретних назв для того чи того виду метафори, що дає великий простір для виявлення й означення образних висловів у певного автора.

Григор Тютюнник був великим майстром художнього слова, він активно використовував метафори у творчості, причому автор мало вживав звичні для розмовної мови семіметафори, а творив складну, розгорнуту, вишукану образність, що не може не будити в читачах естетичної насолоди й викликати відгук емоцій. Але семіметафори інколи трапляється: "А мороз пече – аж вії злипаються" ("Смерть кавалера") [8: 44], «Однак хоч би як там цуралася доля котроїсь людини, хоч би як там обминала, а, дивись, таки навернеться до неї хоч раз на житті і зробить її невпізнанною...» («Гвинт») [8: 97]; "...ось-ось вийде сонце над степ" ("Устим та Уляна") [8: 319]. Як бачимо, навіть загальнономвні метафори в Гр. Тютюнника доволі свіжі й оригінальні, вони вживаються в новому образному значенні, що розширює художні можливості тексту. Стерту метафору автор увиразнює також завдяки розгортанню й поєднанню з іншими тропами: «Вітер промчав, улігся, і надріччя взялося сивиною: підіймався туман» («Червоний морок») [8: 50].

Найактивніше Гр. Тютюнник творить метафори, побудовані на основі оживлення, зокрема антропометафори: "Широко представлені метафори Григором Тютюнником і в описах природи, завдяки чому природа постає живою, одухотвореною" [7: 273]. Основними

функціями метафори олюднення є створення картин природи, яка певним чином відгукується на психічний стан людини. В оповіданні "Дивак" така метафора є засобом характеристики головного героя, дитини, наділеної бурхливою поетичною уявою: "Деся неподалік чути: цюк-цюк-цюк, – дятел пораяється" [8: 44]; "Сонце пробило у хмарах над байраком вузьеньку ополонку, яскравим променем стрельнуло на левади. Олесь радісно мружився йому назустріч, зводив очі до перенісся, ловлячи золоту мушку на кінчиківі носа" [8: 47]; "Олесь біжить підтюпцем і раптом помічає, що дерева теж біжать, кружляють, ховаються одне за одного, немов у жмурки грають" [8: 47]. Малий Олесь кожен день свого життя переживає в єднанні з природою, він бачить, чує, відчуває її таємниці, живо на них відгукується, малюючи в уяві яскраві персоніфіковані картини навколишнього світу. Тому й сприймають його як дивного, відлюдкуватого: «Лід гнеться, цьворокхає од берега до берега, здуваючись попереду ватаги, мов ковдра на сні. З проломин цівками цебенить вода і заливає плесо.

– Ей, Олесю! – кличуть з гурту. – Гайда з нами подушки гнуть!

– Навіщо лід псуєте? – у відповідь Олесь. – Він це молодий.

Дітвора сміється: дивак» [8: 45].

Метафори олюднення допомагають автору краще розкрити багату уяву цього маленького натураліста, для якого навіть лід живий, раз може бути молодий і старий, із нього цебенить вода, наче кров, тому його треба захищати від однолітків. Причому тут письменник вдало єднає семіметафору «молодий лід» (буденні слова його матері, яка застерігала йти сина на річку), і те, як тонко сприйняв Олесь цей звичний для інших вислів, оживляючи замерзлу воду.

Яскраві приклади антропометафори бачимо у всіх

творах письменника: "Шпаркий вітер затикає мого рота холодним чопом, а сніг миготить і підморгує: не бійся, мовляв, тікай" ("В сутінки") [8: 33]; "І заговорив ліс ширше, гучніше" ("Комета") [8: 34]; "Ліс обняв тихим шелестом листя..." ("На згарищі") [8: 39]; "Місяць зблід і став якимось зовсім непотрібним" ("Червоний морок") [8: 52]; "Верболози принишкли, немов зів'яли, листя на них аж посивіло" ("Перед грозою") [8: 59]; "З того дня, як він назавжди відстебнув од шитого офіцерського пояса кортик і пішов на трактор, теща зненавиділа його, почала звати на "ви", і хата, немов зрозумівши свою господиню, спохмурніла й залякла в німому презирстві..." ("Холодна м'ята") [8: 64].

Як бачимо, Гр. Тютюнник використовує антропометафору і для підсилення пейзажного опису, при цьому він уникає традиційних метафор, природа й речі олюднені за допомогою оригінальних образних висловів, причому метафора найчастіше розгорнута, доповнена іншими тропами: "...вода на перекаті ледь чутно шелелявила, тручись об високі чорні валуни" ("На перекаті") [8: 205]; "Голі дерева в саду не шуміли, а сурмили в осінні свої сурми" ("Оддавали Катрю") [8: 224].

Зоометафори теж часто трапляються в оповіданнях письменника, він надає властивості тварин і речам, й емоціям, і людині: "Хмара сповзла за річку і зупинилася там, розгорнувши над лісом велетенські вороні крила" ("На згарищі") [8: 42]; "На призьбі грається сонце, лащить до діда тремтливими тіннями од гілля" ("Кленовий пагін") [8: 78]; "...серце витьохкувало під вишитою сорочкою, віщуючи довге щастя, довге життя..." ("Вуточка") [8: 195]; "А я вийшов уранці, чую, молоточок твій так і витьохкує, так і витьохкує..." ("У Кравчини обідають") [8: 241]; "Півники, півники... Скільки пам'ятає

себе Санько, вони щовесни сходили біля хати під вікнами, росли навипередки, заглядали в шибки синіми дзьобиками й синіми гребінчиками" ("Дикий") [8: 309]. В останньому прикладі бачимо, що перенесення ознак пов'язане з етимологією народної назви квітки ірису – півники: письменник витворює зооморфний образ півників-півнів, наділяючи їх дзьобами та гребінцями.

Ботанометафора значно рідше трапляється у творах Гр. Тютюнника, але в образку "Людам на добро" саме рослинна образність допомагає краще розкрити характер персонажа бондаря Терешка який "Славний своєю криницею-самородком та ремеслом своїм, давнім, як світ" [8: 314]. Автор зображує його як великого знавця деревини, спокійного, дещо відлюдькуватого чоловіка, тихого, щедрого до людей: "Терешко знав дерево. Знав кожну його жилу й прожилок, на вагу і пахоц, від кореня до вершечка, мовби сам пішов з пагона, а пішовши з нього, породичався з усіма, що росли колись і ще zostалися в цьому краї, деревами" [8: 314]. А смерть майстра письменник зображує, використавши традиційний фольклорний мотив про перетворення людини в дерево, тільки не живе, а мертво: "Терешко вже давно пішов і стоїть тепер сухим берестом оно на кручі, де крайнебо з місяцем та зорею. Стоїть сивий – обсипалася кора з береста, то вночі він сивіє проти неба – і тримає в руках білу квартиру пам'яті" [8: 314]

Гр. Тютюнник використовує й загальномовну рослинну метафору цвітіння (наприклад, цвіте дівчина), але в оригінальному авторському варіанті: "Чи знає вона хоч, од кого та дитина, х-га-га!.. Сидить, цвіте цюками. Аж іздалеку видно. А крізь тин, поза плечима в неї, пнеться до сонця бузок молодий і теж цвіте" ("Дикий") [8: 303]. Метафора тут доповнена паралелізмом. І далі в

цьому смому творі: "Санько почмокав губами, як звук чмокати на коняку, але оченята все одно дивилися тільки в небо – цвіли собі, й годі" [8: 306].

Наведені вище приклади показують, що метафори Гр. Тютюнник використовує для створення портретної характеристики, проявляючи в цьому оригінальність свого художнього мислення. Ось ще метафора цвітіння тут в тій самій функції: «...як молоділа з непокритою головою в лютий хрещенський мороз і не чула того морозу, лише вуха цвіли, мов дві макові пелюстки...» («Вуточка») [8: 195].

Різні види метафор у Гр. Тютюнника також слугують для передачі авторської модальності, прояву ставлення письменника до свого персонажа, що ми бачимо в тому самому оповіданні «Вуточка»: «Та ось, нарешті, сонце сіло так низько, що зазирнуло в бабині вікна, ласкавенько полоскотало старій цоку, зогріло темні прожилки на руках і сховалося за річкою» [8: 200]. Саме так трепетно й емоційно письменник описує практично всіх своїх героїв, широко залучаючи метафорику різних видів.

Варто зазначити, що, окрім антропометафори та зоометафори, Григорій Тютюнник використовує образні звороти, які важко віднести до якогось одного з цих двох окремих видів оживлення (нетермінологічне поняття, використано для означення особливостей метафори в письменника), тому ми означаємо їх як власне оживлення. Предметам і явищам природи надаються ознаки живих істот, але відокремити людські чи тваринні риси важко: "Дихали трухлявиною старі пні" ("На згарищі") [8: 43]; "Понід туманом покотилась хвиля, ударила об той берег, вихлюпнулась на піщану косу і вмерла" ("Червоний морок") [8: 52]; «У вікна зазирнула висока густа блакить» («Обмарило») [8: 55]. Зауважимо, що ця цитата добре ілюструє таку

особливість індивідуального стилю Гр. Тютюнника, як поєднання метафори та метонімії. У цьому самому творі далі: «Трохи згодом надворі тихо заграли багрянці і полізли у вікна» [8: 56] так само описано світанок. "Дно у річці потемніло: звідти вже зринала ніч" ("Перед грозою") [8: 60]; "По хаті гасали протяги, розгойдували язичок бликунового світла, тому тіні у покутках дихали, мов живі" ("Смерть кавалера") [8: 69].

Метафора опредмечення не так часто відзначена в оповіданнях Гр. Тютюнника, однак автор і в цих випадках створює дуже оригінальні образи, як, наприклад, в оповіданні "Печена картопля": "По той бік річки, напроти сосни, заходило сонце, пославши на воду од берега й до берега шматок червоного полотна" [8: 95]. Подібний предметний образ тканого полотна застосовано в описі ночі в оповіданні «Червоний морок»: «Понід верболозами і в осоці тчеться ніч...» [8: 50]. Ще один приклад із цього ж твору, пов'язаний із перенесенням предметних ознак на природні явища: «На небі викарбувалися нерівні обриси хмар, підбиті червоною торочкою, туман ще дужче злігся і почав рожевіти» [8: 50]. Тут хмари мають торочки, як хустка чи одяг, а туман злігся, як тканина чи ковдра. Подібні метафори творять зримі, дуже конкретні, майже дотикові образи. Убачаємо тут певну подібність до образності Т. Шевченка, який геніально умів утілювати навіть абстрактні ідеї в такі самі конкретні, предметні картини й образи.

Було б дивно, коли б тонкий психолог і знавець людської душі Гр. Тютюнник не вдавався до такого виду метафори, як художня синестезія, яка полягає в перенесенні ознак з однієї сенсорної сфери людини на іншу. Такі дивні відчуття часто трапляються в момент сильного емоційного напруження, також зображення одночасного переживання кольору, смаку, звуку, тактильного контакту допомагає

розкрити характер персонажа, показати його незвичний погляд на світ. Ця незвичність сприйняття світу одночасно всіма органами чуття властива й самому письменнику, про що свідчать відомі слова з його щоденника: "Іноді я відчуваю людину, як рана сіль": *"Та ось гнітючу тишу в хаті розплескала пісня. Вона викралася з пітьми так тихо і моторошно, наче не людина народила її, а казкова тінь людська... Та пісня морозом пішла у мене по спині, зашкреблася у горлі, бо співала її не мати, а якась чужа красива жінка, котру я чомусь називаю матір'ю"* ("В сутінки") [8: 31]; *"...ніч не одразу ковтає той гуркіт, а якусь хвилю котить його лугом, складає попід куцями верболозу в дупласті пні, щоб узимку, як селяни прийдуть з лантухами бити їх на топливо, той гуркіт ожив і подайся ще далі..."* ("Проти місяця") [8: 103]; *"Горді. Ну й їжте свою гордість!"* ("Грамотний") [8: 346]; *"Бачиш, як вона до тебе світиться"* ("Три зозулі з поклоном") [8: 346].

Треба додати, що в процесі спостереження над явищем метафори у творах письменника з'ясувалося, що кількість і якість такої образності змінюється з плином часу. У ранніх оповіданнях більш щільна мовна образність, у пізніший період метафор меншає, але вони стають розгорнуті й сполучаються з іншими тропами, зокрема з порівнянням і метонімією всіх видів. Саме останнє є особливістю ідіостилю Гр. Тютюнника, часто метафора в його творах розгорнута або на неї накладаються інші види тропів і стилістичні фігури, що дає змогу створити оригінальну образність і розкрити тему більш широко. Наприклад: *"І вже перед тим, як на сході затремтіло бузкове родиво дня, біля річки, за густими просинюватими лозами, тихо озвалися баци, спочатку самі, потім непомітно, як два ручаї у виярку,*

злилися з несміливими тремтливими підголосками і вже в парі пішли на левади, у вулички змореного зорею села, переціджуючи голубий ранок чистою росю першої радості першого відкриття..." («Проти місяця») [8: 107]. Процитований уривок також є прикладом художньої синестезії, бо схід сонця, який є більш зоровим явищем, автор передає через звукові образи, тобто сонячні промені як баци та відголоски їх заповнювали все навкруги світлом нового дня.

Висновки. Проаналізовані оповідання й новели показують великий хист Гр. Тютюнник до творення вишуканої образної мови. Метафори в цих текстах оригінальні, різних видів, вони мають своїм джерелом спостережливість і тонке чуття настроїв природи та людини, а також є авторськими, свіжими, оригінальними. Письменник, розкриваючи найпотаємніші порухи людської душі, насичує мову творів великою кількістю метафор, часом складних, розгорнутих, навіть герметичних, нерозгаданих до кінця. Саме в цьому, на нашу думку, проявився неповторний індивідуальний стиль Гр. Тютюнника, який характеризується образністю та поглибленою метафоричністю художньої мови. А це значить, що питання метафори в мистецькій спадщині письменника потребує подальшого глибокого вивчення, а твори – ширшої інтерпретації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Григор Тютюнник: "З любові й муки народжується письменник..." : біобібліогр. нарис / авт. нарису Л. Б. Тарнашинська ; бібліограф-упоряд. Г. І. Гамалій ; наук. ред. В. О. Кононенко ; М-во культури і туризму України, ДЗ "Національна парламентська бібліотека України". К., 2011. 136 с. (Шістдесятництво: профілі на тлі покоління ; вип. 12).

2. Демченко Л. Метафора у художньому тексті (за творами Григора Тютюнника). *"Прийшов, щоб не розлучатися..."*: на пошану 70-річчя Григора Тютюнника : наук. зб. / [упоряд. М. Конончук]. К.: Твім інтер, 2005. С. 59–65.

3. Єщенко Т. Семантико-стилістичні типи метафор: теоретичний аспект [Текст]. *Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка*. Т. 28. Донецьк: Український культурологічний центр, Східний видавничий дім, 2010. С. 224–239.

4. Калашник В. Ключова метафора в авторському стилі Григора Тютюнника. *Григор Тютюнник: тези доп. республік. наук.-практ. конф., присвяч. 60-річчю від дня народж. письм., 5-6 груд. 1991 р.* / Луган. держ. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР. Луганськ, 1991. С. 70–72.

5. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): підручник для студ. вищ. навч. закладів. Київ: Правда Ярославичів, 1998. 448 с.

6. Турган О. ...Відчуваю людину, як рана сіль: експресіоністична поетика в творчості Гр. Тютюнника. *Волинь філологічна: текст і контекст*. Випуск 23. Літературний експресіонізм в інтермедіальному контексті. Луцьк: ПП Іванюк В. П. 2017. С. 204–220.

7. Турчак О. Метафоризація творів Григора Тютюнника. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля*. Серія "Філологічні науки". 2018. № 1 (15). С. 271–275. DOI 10.32342/2523-4463-2018-0-15-271-275.

8. Тютюнник Г. М. Облога: Вибр. твори / Передм., упорядкув. та приміт. В. Дончика. 2-ге вид. К.: Унів. вид-во "Пульсари", 2004. 832 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Hryhir Tiutiunyk: "Z liubovi y muky narodzhuietsia pysmennyk..." [Hryhir Tyutyunyk: "A writer is born out of love and pain ..."]: biobibliohr. narys (2011)/ avt. narysu L. B. Tarnashynska; bibliohraf-uporiad. H. I. Hamalii ; nauk. red. V. O. Kononenko ; M-vo kultury i turyzmu Ukrainy, DZ "Natsionalna parlamentska biblioteka Ukrainy". K. 136 s. (Shistdesiatnytstvo: profili na tli pokolinnia ; vyp. 12). [in Ukrainian].

2. Demchenko L. (2005). Metafora u khudozhnomu teksti (za tvoramy Hryhora Tiutiunnyka) [Metaphor in an artistic text (based on the works of Hryhor Tyutyunyk)]. "Pryishov, shchob ne rozluchatysia..." : na poshanu 70-rychchia Hryhora Tiutiunnyka : nauk. zb. / [uporiad. M. Kononchuk]. K.: Tvim inter. S. 59–65. [in Ukrainian].

3. Ieshchenko T. (2010). Semantyko-stylistychni typy metafor: teoretychnyi aspekt [Semantic and stylistic types of metaphors: theoretical aspect] [Tekst]. *Donetskyi visnyk Naukovoho tovarystva im. Shevchenka*. T. 28. Donetsk: Ukrainykyi kulturolohichnyi tsentr, Skhidnyi vydavnychiy dim. S. 224–239. [in Ukrainian].

4. Kalashnyk V. (1991). Kliuchova metafora v avtorskomu styli Hryhora Tiutiunnyka [A key metaphor in the author's style of Hryhor Tyutyunyk]. *Hryhir Tiutiunyk : tezy dop. respublik. nauk.-prakt. konf., prysviach. 60-rychchiu vid dnia narodzh. pysm., 5-6 hrud. 1991 r.* / Luhan. derzh. ped. un-t im. T. H. Shevchenka, In-t l-ry im. T. H. Shevchenka AN URSR. Luhansk. S. 70–72. [in Ukrainian].

5. Tkachenko A. (1998). Mystetstvo slova (Vstup do literaturoznavstva) [The Art of the Word (Introduction to Literary Studies)]: pidruchnyk dlia stud. vyshch. navch. Zakladiv. Kyiv: Pravda Yaroslavychiv. 448 s. [in Ukrainian].

6. Turhan O. (2017).Vidchuvaiu liudynu, yak rana sil: ekspresionistychna poetyka v tvorchosti

Hr. Tiutiunnya ... [I feel a person like early salt: expressionist poetics in the work of Hr. Tiutiunnya]. *Volyn filolohichna: tekst i kontekst. Vypusk 23. Literaturnyi ekspresionizm v intermedialnomu konteksti*. Lutsk: PP Ivaniuk V. P. S. 204–220. [in Ukrainian].

7. Turchak O. (2018). *Metaforyzatsiia tvoriv Hryhora Tiutiunnya* [Metaphorization of the

works of Hryhor Tyutyunnyk]. *Visnyk Universytetu imeni Alfreda Nobelia. Serii "Filolohichni nauky". № 1 (15)*. S. 271–275. DOI 10.32342/2523-4463-2018-0-15-271-275. [in Ukrainian].

8. Tiutiunnyk H. M. (2004). *Obloha: Vybr. tvory* [Siege: Selected works] / *Peredm., uporiadkuv. ta prymit. V. Donchyka*. 2-he vyd. K.: Univ. vyd-vo "Pulsary". 832 s. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії: 17 жовтня 2020
Схвалено до друку: 27 листопада 2020